

ระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุ

ว่าด้วยการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

พ.ศ. ๒๕๖๙

โดยที่กฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุกำหนดให้กรมกิจการผู้สูงอายุมีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาศักยภาพ พัฒนามาตรการ กลไก มาตรฐาน การจัดสวัสดิการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ และนวัตกรรมองค์ความรู้ รวมทั้งประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมติคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เห็นชอบในหลักการให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้มีสถานที่ สำหรับการส่งเสริมกิจกรรม การให้บริการด้านอาชีพ สุขภาพกาย จิตใจ สังคม และการถ่ายทอด ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุ ว่าด้วยการจัดตั้งและดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

“ศพอส.” หมายความว่า ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุซึ่งมีภารกิจ ในการเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมและบริการที่ครอบคลุมทุกมิติ ประกอบด้วยมิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อยกระดับการจัดสวัสดิการสังคม สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีสถานที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะอาชีพ รวมทั้งดำเนินการเชื่อมโยงเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ อย่างทั่วถึง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน อาสาสมัคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“กรม” หมายความว่า กรมกิจการผู้สูงอายุ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

ข้อ ๔ ให้อธิบดีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจกำหนดแบบเอกสาร คู่มือแนวทางปฏิบัติ และเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การจัดตั้ง ศพอส.

ข้อ ๕ การกำหนดสถานที่ในการจัดตั้งเป็น ศพอส. สมควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุหรือมีการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ

(๒) มีองค์กรของผู้สูงอายุมีกิจกรรมต่อเนื่อง

(๓) มีสถานที่พร้อมปรับปรุง หรือก่อสร้าง มีความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้มีสิทธิครอบครองให้ความยินยอมในการขอใช้พื้นที่

(๔) มีการรายงานสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่

(๕) มีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่สนับสนุนกิจกรรมของผู้สูงอายุ

ข้อ ๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรเครือข่ายในพื้นที่ใด มีความประสงค์จะจัดตั้ง ศพอส. ให้ยื่นคำขอตามประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีขอรับการสนับสนุนในลักษณะเงินอุดหนุน เพื่อดำเนินการปรับปรุงอาคาร ก่อสร้างอาคาร หรือจัดซื้อครุภัณฑ์สำหรับจัดตั้ง ศพอส. ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางกำหนด โดยต้องยื่นคำของบประมาณล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณที่จะขอรับการสนับสนุนเป็นระยะเวลา ๑ ปี ทั้งนี้ เฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ไม่เคยได้รับงบประมาณในเรื่องดังกล่าวเท่านั้น

(๒) กรณียังไม่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรม ให้ยื่นคำขอจัดตั้ง ศพอส. ตามแนวทางที่กรมประกาศกำหนด

การดำเนินการตาม (๑) ในกรณีเป็นการจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการขอใช้อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวที่ขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุหรือตามระเบียบอื่น รวมถึงการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้สามารถใช้อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ราชพัสดุหรือตามระเบียบอื่นได้ และกรณีการจัดซื้อครุภัณฑ์สำหรับการดำเนินงานของ ศพอส. จะต้องยินยอมรับโอนครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องด้วย

ข้อ ๗ สถานที่ยื่นคำขอจัดตั้ง ศพอส.

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอได้ที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

(๓) ให้หน่วยงานหรือองค์กรตามข้อ ๗ (๑) และ (๒) ยื่นคำขอจัดตั้งจากกรม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรเครือข่ายในพื้นที่หนึ่งองค์กร สามารถยื่นคำขอจัดตั้ง ศพอส. ได้เกินหนึ่งแห่ง ตามความจำเป็นและเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายและขนาดพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ข้อ ๘ การพิจารณาอนุมัติให้มีการจัดตั้ง ศพอส. ตามข้อ ๖ (๑)

(๑) ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร พร้อมทั้งอาจขอให้ส่งเอกสารเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณา และรวบรวมขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๒) เมื่อสำนักงานงบประมาณพิจารณาอนุมัติงบประมาณแล้ว ให้กรมแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานหรือองค์กรผู้ยื่นคำขอดำเนินการจัดตั้ง ศพอส. ตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติ

(๓) อธิบดี หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาอนุมัติให้มีการจัดตั้ง ศพอส. ได้

ข้อ ๙ ในการขอจัดตั้ง ศพอส. ตามข้อ ๖ (๑) เมื่อดำเนินการก่อสร้าง หรือปรับปรุงอาคาร สำหรับจัดตั้ง ศพอส. หรือจัดซื้อครุภัณฑ์สำหรับการดำเนินงานของ ศพอส. เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดำเนินการตรวจสอบความพร้อมของสถานที่และแผนการดำเนินงาน ให้เป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด พร้อมทั้งเมื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และความพร้อมในการ ดำเนินงานของ ศพอส. แล้ว ให้นำเสนออธิบดีหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาลงนามในหนังสือรับรอง การจัดตั้ง ศพอส. ต่อไป

ข้อ ๑๐ ในการขอจัดตั้ง ศพอส. ตามข้อ ๖ (๒) เมื่อเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดำเนินการ ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และความพร้อมในการดำเนินงาน ศพอส. แล้ว ให้นำเสนออธิบดี หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาลงนามในหนังสือรับรองการจัดตั้ง ศพอส. ต่อไป

ข้อ ๑๑ หนังสือรับรองการจัดตั้ง ศพอส. ตามข้อ ๙ และข้อ ๑๐ ให้เป็นไปตามแบบที่ กรมกำหนด

หมวด ๒

โครงสร้างและการบริหารงาน ศพอส.

ข้อ ๑๒ เพื่อให้การดำเนินงานของ ศพอส. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่บริหารงาน ศพอส. อย่างน้อยประกอบด้วย

- (๑) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าหน่วยงานในพื้นที่ เป็นที่ปรึกษา
- (๒) ประธาน ศพอส. จากประธานชมรมผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
- (๓) รองประธาน ศพอส. คัดเลือกจากผู้แทนชมรมผู้สูงอายุ หรือผู้แทนผู้สูงอายุ
- (๔) กรรมการ คัดเลือกจากตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน ๓ - ๕ คน และผู้แทนอาสาสมัคร

๑ - ๒ คน

- (๕) กรรมการและเลขานุการให้คัดเลือกจากผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้สูงอายุ

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการตามข้อ ๑๒ มีภารกิจ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดแนวทางการดำเนินงานของ ศพอส.
- (๒) จัดทำแผนการปฏิบัติงาน โครงการ หรือกิจกรรมของ ศพอส.
- (๓) จัดทำระบบข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่
- (๔) แสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน
- (๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมของ ศพอส. อย่างต่อเนื่อง
- (๖) จัดประชุมคณะกรรมการบริหาร ศพอส. ชมรมผู้สูงอายุ หรือการปรึกษาหารือร่วมกัน

ของผู้สูงอายุร่วมกับชุมชน

- (๗) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้การดำเนินงาน ศพอส. บรรลุวัตถุประสงค์

หมวด ๓

การจัดกิจกรรมของ ศพอส.

ข้อ ๑๔ ให้ ศพอส. พิจารณาจัดกิจกรรมแก่ผู้สูงอายุในชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ โดยเป็นศูนย์ประสานงานอาสาสมัคร เพื่อสร้างฐานของชุมชนให้เกิดการดูแลช่วยเหลือ คู่ครอง และพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุในระยะยาว ซึ่งภารกิจของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ครอบคลุมเรื่องการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และการจัดบริการและสวัสดิการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

(๒) กิจกรรมด้านสังคมและนันทนาการ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผู้สูงอายุมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะในการติดต่อสื่อสาร เสริมสร้างการปรับตัวทางสังคมทำให้จิตใจของผู้สูงอายุคลายเหงา ลักษณะของกิจกรรม ได้แก่ การจัดงานรื่นเริงและฉลองในโอกาสสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสำคัญทางศาสนา นอกจากนั้น อาจมีการจัดกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ เช่น การลีลาศ การร้องเพลง การเล่นดนตรี เป็นต้น

(๓) กิจกรรมด้านอาชีพ โดยคำนึงถึงความถนัดและความสนใจ รวมทั้งศักยภาพของผู้สูงอายุ มีวิทยากรซึ่งเป็นจิตอาสา ผู้สูงอายุที่มีความรู้ หรือวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกเป็นผู้ฝึกอบรมกิจกรรมด้านอาชีพ ได้แก่ การจักสาน การปั้น แกะสลัก การทอผ้า การทำบายศรี ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ งานฝีมือต่าง ๆ ซึ่งสามารถพัฒนาและต่อยอดไปสู่การประกอบอาชีพ การรับงานไปทำที่บ้านของผู้สูงอายุ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชนภายใน ศพอส. จัดให้มีมุมแสดงผลงานและมุมจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุหรือชุมชนให้กับผู้สนใจ โดย ศพอส. ประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมทั้งจัดหาช่องทางทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

(๔) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ อนามัย สามารถดำเนินงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานีอนามัย โรงพยาบาล หน่วยบริการทางการแพทย์ต่าง ๆ เพื่อให้การดูแลสุขภาพทางด้านร่างกายที่เหมาะสมกับวัย ส่งผลให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุดีขึ้น ได้แก่ การตรวจร่างกาย การให้ความรู้ในการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพทางช่องปากและร่างกายผู้สูงอายุ การรับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะ การให้ความรู้เรื่องยาสมุนไพรพื้นบ้าน การออกกำลังกายในรูปแบบต่าง ๆ ตามความสนใจและความต้องการของผู้สูงอายุ เป็นต้น ภายใน ศพอส. จัดให้มีมุมออกกำลังกาย มุมเล่นกีฬา มุมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ การส่งเสริมด้านโภชนาการ ติดตั้งอุปกรณ์กายภาพบำบัด เป็นต้น

(๕) กิจกรรมถ่ายทอดวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอด ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น หากชุมชนสามารถ สร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างได้ จะเป็นการส่งเสริมให้ ศพอส. มีจุดเด่น ผู้สูงอายุที่ได้ถ่ายทอดภูมิ ปัญญาจะเกิดความภูมิใจในผลงาน มองเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง และชุมชนประจักษ์ ในศักยภาพและพลังของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและมีความสุข

(๖) กิจกรรมการจัดให้มีระบบข้อมูลของผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อให้ ศพอส. มีข้อมูลแสดงถึง ระดับของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมรองรับในการ ส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุและการประสานขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

(๗) กิจกรรมการให้คำปรึกษา หรือ และการช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นลักษณะการให้บริการ ทางด้านสังคม การสงเคราะห์ การช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในความทุกข์ และประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต มีการประเมินสภาพปัญหา เพื่อแสวงหาแนวทาง การให้ความช่วยเหลือ ที่เหมาะสม

(๘) กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ

(๙) กิจกรรมอื่นใดที่ตอบสนองตามความต้องการอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ

หมวด ๔

การรายงานผลการดำเนินงาน และการเบิกถอนการจัดตั้ง ศพอส.

ข้อ ๑๕ ให้ ศพอส. ประเภตามข้อ ๖ (๑) รายงานผลการก่อสร้าง หรือปรับปรุงอาคาร สำหรับจัดตั้ง ศพอส. หรือจัดซื้อครุภัณฑ์สำหรับการดำเนินงานของ ศพอส. และการเบิกจ่าย ตามเงินงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุน รวมทั้งภาพถ่ายก่อนการดำเนินการและหลังดำเนินการแล้วเสร็จ ต่อกรมหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการก่อสร้างและเบิกจ่ายงบประมาณแล้วเสร็จ ให้ดำเนินการจัดส่งแบบรายการทรัพย์สิน ของ ศพอส. และหนังสือแสดงความประสงค์ยินยอมรับโอนกรรมสิทธิ์ในอาคาร/สิ่งปลูกสร้าง รวมถึง ครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องด้วย

ข้อ ๑๖ ให้ ศพอส. ตามข้อ ๖ รายงานผลการดำเนินงานและภาพถ่ายกิจกรรม ให้กรมทราบ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายนของทุกปี ต่อกรมหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย

แบบรายงานและช่องทางการรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กรมกำหนด

ข้อ ๑๗ ให้กรมหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนางานของ ศพอส. ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเข้มแข็งและจัดให้มีประเมินมาตรฐานการดำเนินของ ศพอส. ตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่กรมประกาศกำหนด เป็นประจำทุกปี

ข้อ ๑๘ ศพอส. อาจถูกเพิกถอนหนังสือรับรองในกรณีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการตามข้อ ๑๒ มีมติไม่น้อยกว่าสามในสี่ให้เลิก ตามผลการพิจารณาพิจารณาของผู้สูงอายุในพื้นที่แล้ว

(๒) อธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีคำสั่งเพิกถอนเนื่องจากไม่ได้ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องอย่างน้อย ๔ ปี

การเพิกถอนตามวรรคหนึ่ง ให้นำข้อ ๙ และข้อ ๑๐ มาใช้บังคับ

ข้อ ๑๙ ให้ ศพอส. ที่จัดตั้งและได้รับการรับรองจากกรมก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือเป็นการจัดตั้งและได้รับการรับรองตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๒๐ วิธีปฏิบัติอื่นใดซึ่งมิได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยการนั้นโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๙

โชคชัย วิเชียรชัยยะ

อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ